

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din, Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-63.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.963.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 18. januarja 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Ob sestanku nove skupščine

V svojem uvodniku k zasedanju nove skupščine je dejal »Jug. Lloyd«, da bi mogla sedanja narodna skupščina bolje delovati, kakor katera koli v zadnjih 20 letih, kajti nova skupščina ima tako veliko večino, da more urediti vse, kar smatra za potrebno in kar bodo naše razmere zahtevale. »Jugoslav. Lloyd« naštevata tudi nekatere teh nalog, ki bi jih morala rešiti nova skupščina ter navaja v prvi vrsti hrvaško vprašanje. Obstoj tega vprašanja, pravi list, ne more danes nihče zanikati. Z rešitvijo tega vprašanja pa je v zvezi tudi vprašanje varnosti, reda in dela v naši državi. To vprašanje pa se mora rešiti z vso iskrenostjo in širokogrudnostjo ter z reparacijo na vseh materialnih in osebnih področjih državnega življenja. Vsaka zakulisna borba, vsak enostranski egoizem in vsak poskus reševanja izven iskrenega sporazuma bi pomenili le nadaljnjo negotovost, nemir in nezaupanje. »Jug. Lloyd« govori nato še konkretnije o tem vprašanju ter naglašja, da sta gg. dr. Stojadinović in dr. Maček poklicana, da rešita hrvaško vprašanje.

Strinjamo se z zagrebškim listom, da je največjega, naravnost historičnega pomena, da nova skupščina reši oz. omogoči rešitev našega najvažnejšega vprašanja. Smatramo pa za potrebno, da omenimo še nekatere druga vprašanja, katerim naj naša skupščina posveti svojo pozornost in delavnost, ker bo s tem tudi mnogo lažje rešila glavno naše notranje vprašanje.

Mislimo tu predvsem na številne centralistične predpise in določbe, ki so zašli v zadnjem času v razne uredbe in pravilnike. Ta centralistična tendenca se je v nekaterih uredbah uveljavila tako močno, da bi moglo izvajanje teh uredb povzročiti najhujše težave in znova vzbuditi razpoloženje, ki bi onemogočalo reševanje glavnega vprašanja.

Tako omenjamo zlasti uredbo in pravilnik k tej uredbi o ustanovitvi poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnicah, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih, združenih organizacijah in nalaganju v drž. vrednostne papirje. Če bi se določbe te uredbe in pravilnika v celoti izvedle, bi nastale za vse naše gospodarstvo najtežje posledice. Cela vrsta zdravih socialnih ustanov bi morala prenehati poslovati, zavarovalnice bi tudi prišle v težave, iz katerih bi se le težko izkopal. Določbe uredbe in pravilnika so tako dalekosežne, da dvomimo, če so jih avtorji uredbe in pravilnika res hoteli.

Opozorili smo že v več člankih na hibe nove uredbe o občinskih hranilnicah. Uredba posega tako globoko v naše gospodarsko življenje, da bi se morala vsaka njena določba premotriti do zadnje posledice ali pa more povzročiti nepopravljivo škodo. Mislimo, da ni nobenega veljavnega razloga, da se izdaja uredba ne bi pregledala od skupščine. Čakali smo na to uredbo leta in leta, pa nič zato, če bi čakali še pol leta. Zavedati pa se je treba, da je vse naše gospodarstvo odvisno od delovanja hranilnic in da zato mora

vsak javni delavec gledati na to, da se delovanje hranilnic niti najmanj ne ovira. Zastopniki naših hranilnic, ki so imeli pred očmi le stvarne razloge, so tudi že navedli toliko silno tehtnih razlogov o potrebi spremembe uredbe, da teh pač ni mogoče prezreti.

Končno moramo omeniti še uredbo o invalidih. Da se enkrat že reši vprašanje invalidov, je na vsak način hvalevredno. Naši invalidi morajo enkrat priti do svo-

jih pravic in o tem ni v javnosti nobenega dvoma. Nikakor pa ni treba, da bi se to vprašanje rešilo tako, da bi nastala cela vrsta drugih vprašanj in da bi vse naše gospodarstvo prišlo v nepremostljive težave. Reforma uredbe o invalidih je nujno potrebna, ker bo sedanja povzročila toliko težav, da je vsa njena izvedba dvomljiva.

Omenjamo te tri uredbe, ki so bile izdane v zadnjem času in ki

so zlasti potrebne reforme, ker posegajo vse tako globoko v naše gospodarsko življenje, da more njih izvajanje roditi čisto drug uspeh, kakor pa se je nameravalo. Nova skupščina, ki se more opreti na solidno in močno večino, naj tudi poskrbi, da bomo dobili res dobro zakonodajo, da bodo uredbe in zakoni olajševali gospodarsko življenje, ne ga pa otežkočali. V tem duhu naj pregleda tudi navedene uredbe.

javni nameščenci boljše plače, saj je teh v Ljubljani nad 12.000, kadar se bodo znižale davščine, da se bodo mogla gospodarska podjetja malo oddahniti, kadar se bo pospeševalo in podpiralo domače gospodarstvo, da bo več zaslužka v mestu. Niso pa bile zvišane niti plače nameščenecv niti niso bile znižane davščine, temveč nasprotno celo povečane, niti se ni nič storilo za naša domača gospodarska podjetja!

Kako naj bi torej nastalo zboljšanje gospodarskega stanja? Naj se vendar odgovori na to vprašanje!

Maribor brez glavne carinarnice

Nemogoča določba osnutka novega carinskega zakona

Maribor je brez dvoma glavno obmejno mesto Jugoslavije in vrata iz Srednje Evrope na Balkan. Zato je tudi popolnoma umestno, da je po prevratu, ko se je organizirala carinska služba v Jugoslaviji, dobil velik carinski urad z značajem glavne carinarnice. Naenkrat pa je v naziranju o važnosti Maribora kot obmejne postojanke nastal na odločilnih mestih v Beogradu obrat, ki spravlja našo obdravsko prestolnico v nevarnost, da izgubi glavno carinarnico.

Finančno ministrstvo je namreč pred kratkim izdelalo osnutek novega carinskega zakona, ki v svojem členu 207. predvideva le šest glavnih carinarnic. Pri naštevaju krajev, kjer naj bodo glavne carinarnice, ni naveden Maribor. Avtorji osnutka se gotovo ne zavedajo, kako zelo bo prizadet Maribor, ako obvelja določba osnutka, da izgubi Maribor glavno carinarnico.

Ni dvoma, da je mariborska carinarnica na najvažnejši severno-zahodni obmejni točki Jugoslavije. Tu sta izvoz in uvoz tako pomembna, da je treba našo carinarnico še izpopolniti, ne pa ji odvzeti značaj glavne carinarnice.

Razvoj zunanje trgovine nam

kaže, da se bo promet preko severne meje, zlasti z Nemčijo, ki je od spomladaj naša neposredna sosedja, še znatno povečal. Nemejske važnosti te točke skupne meje prav dobro zavedajo, zato so tudi ustanovili pred dvema letoma v Mariboru carinsko ekspozituro, ki se stalno izpopolnjuje in bo kmalu štela nad 50 uradnikov in uslužbencev, dočim jih ima mariborska carinarnica le 36. Ako se uzakoni nova določba, potem se bo itak skromni stalež osebja mariborske carinarnice še zmanjšal.

Ni vseeno, ali ima Maribor glavno ali pa le navadno carinarnico. Po določbi v načrtu novega zakona dobe samo glavne carinarnice kemijske laboratorije. Kako velikega pomena je za brzo in gladko odpravljanje carinskega blaga kemični laboratorij pri carinarnicah, o tem menda ne bo potreba izgubljati besed. Naj zadostuje, ako navedemo okoliš, ki spada k mariborski carinarnici. V območje Maribora spada v carinskem pogledu vse ozemlje vzdolž Mure do Gornje Radgone, potem Varaždina, Čakovca s Prekmurjem vred, do Zidanega mosta in na zapadu do Dravograda. Na tem ozemlju je zelo mnogo industrijskih podjetij,

ki uvažajo kemikalije, kakor n. pr. Hrastnik, Trbovlje, Celje, Mežica itd., ki jih je treba analizirati. Vse to blago se lahko analizira v Mariboru in ocarini, ne da bi ga bilo treba pošiljati iz kraja v kraj, kar je zelo zamudno, drago in tudi kvarno za blago. Že doslej so se gospodarske organizacije v Mariboru potegovala za ustanovitev kemijskega laboratorija v Mariboru, toda brez uspeha. Sedaj, ko bi bilo to lahko doseči z novim carinskim zakonom, pa hočejo pri zeleni mizi odvzeti naši carinarnici dosežani značaj in jo degradirati na nižjo stopnjo, tako da sploh ne bi mogla dobiti laboratorija. Ni dvoma, da bi vse to pomenilo za naše kraje ogromno škodo.

Zato je dolžnost vseh poslancev, da pravočasno dvignejo svoj glas in gospodom v Beogradu dopovedo, da se mora v načrtu predvideno število glavnih carinarnic povečati še za mariborsko. Gotovo ni namen zakonodavca, oškodovati gospodarstvo ob severni meji. Zato gospodarski krogi severne Slovenije pričakujejo, da se bo osnutek carinskega zakona primerno popravil, preden pride pred narodno predstavništvo.

Prenagljen optimizem

Podatki zastavljalnice niso tako rožnati

V ljubljanskih dnevnikih smo čitali, da se more iz poslovanja ljubljanske zastavljalnice sklepati, da živi ogromna večina ljubljanskega prebivalstva v znosnih razmerah in da so se gmotne razmere ljubljanskega prebivalstva zboljšale. To da je mogoče sklepati iz tega, da je imela ljubljanska zastavljalnica lani 7.749.795 din prometa, torej nekaj manj kot l. 1937. (koliko?) in prejšnje leto. Nadalje navaja to poročilo, da je lani zastavilo predmete 22.155 strank, ki so dobile 3.485.490 din posojila. Okoli 21.000 strank je posojilo vrnilo, 1341 strankam pa so bili zastavljeni predmeti prodani za 221.844 din, ker zastavljenih predmetov niso mogle več rešiti.

Res ne vemo, kako more kdo iz teh številk sklepati na zboljšanje gmotnega stanja ljubljanskega prebivalstva. Če se zateče v enem letu nad 22.000 strank v mestno zastavljalnico, potem vendar to ni bogzna kako ugodna slika. To se vendar pravi, da je moral vsak četrti ljubljčan iskati pomoč v zastavljalnici! Ali je to res tako

ugodno? Seveda so nekatere stranke večkrat iskale pomoči, da bi bila končna slika manj neugodna. Toda 22.000 strank, ki je zastavljalo svoje predmete, le ne kaže na posebno ugodno sliko.

1341 strankam pa so bili zastavljeni predmeti prodani. Če pomislimo, da vsak reši zastavljene predmete, če le more, ker vendar zanje nikdar ne dobi popolne vrednosti plačane, je v tem dokaz, da je bilo teh 1341 strank v tako slabem gmotnem položaju, da si sploh niso mogle pomagati. Mnogi teh so bili najbrže ob zadnje vrednosti, ki so jih še imeli.

Niti znižani denarni promet ni ne dokazuje, ker so se tudi pristojbine znižale. Res je zastavljalnica do neke mere barometer za gospodarsko stanje v mestu, toda tako zanesljiv barometer pa še dolgo ni, da bi že vsaka številka zastavljalnice opravičevala k zaključnim sklepom. Je lahko tudi polno drugih razlogov, da se ljudje niso posluževali tako zastavljalnice in ti razlogi ne pričajo vedno o zboljšavanju gospodarskega stanja. Tako pravi sam

ljubljanski dnevnik, da so preje zastavljali ljudi v zastavljalnici tudi hranilne knjižice Mestne hranilnice in vrednostne papirje, da pa se je to sedaj nehalo, ker je Mestna hranilnica likvidna. Samo nekaj manj zastavljenih hranilnih knjižic, pa se je promet zastavljalnice znatno zmanjšal, pa nihče ne more reči, da se je zato gmotno stanje prebivalstva zboljšalo.

Ni pa tudi razumljivo, kako bi se zboljšalo. Dohodki ljudi so ostali večinoma isti, zato pa se je draginja prav znatno povečala. Nismo dobili v Ljubljano nobenih novih industrij, temveč je nasprotno ustavila velika tovarna obrat, druga (državna) ga pa zmanjšala. Od kje naj bi se torej vzeli večji dohodki prebivalstva.

Prav lepo je, če so ljudje nagnjeni k optimizmu. Toda nikomur ni v korist prenačljivi in neutemeljen optimizem. Mnogo bolj pravilno je, če gledamo resnično odkrito v oči, ne pa da se tolažimo s praznimi željami. Gospodarsko stanje ljubljanskega mesta se bo zboljšalo, kadar bodo dobili

Prizad je znižal ceno pšenice

Včeraj je bila javnost presenečena od vesti, da je Prizad znižal ceno pšenice. Kakor vedno, tako je tudi sedaj prišla ta vest nenadoma, da so bili ljudje postavljeni pred izvršeno dejstvo. Ali res ni mogoče tega prepričati, da bi tako velike spremembe ne prišle čez noč? Ali pa je tudi dano jamstvo, da so bili vsi zainteresenti enako presenečeni?

Znižanje cen pšenice je bilo potrebno, ker ni dobro, če je cena pšenice kar 100% in tudi več nad svetovno pariteto. Sicer pa pri tako visoki ceni ni niti dobiček tako velik, kakor bi se na prvi hip mislilo. Kajti tako draga pšenica ima dostop samo na nekatere trge in samo proti plačilu v klirin-gu. Povzroča torej gospodarsko odvisnost in zamrzovanje kapitala. Na drugi strani pa je silen udarec za vse pasivne pokrajine in pa vse, ki morajo kupovati moko. Celo v aktivnih pokrajinah so takšni v večini. Dobitek od čezmerno visokih cen se steka le v ene roke in zato ni upravičen.

Ni ravno verjetno, da bo mogoče Prizad sedanje cene ohraniti. Na vsak način pa bi želeli, da se izvrši sprememba cen brez vsakega presenečenja.

Cene je znižal Prizad tako-le:

Za vlačilce Tisa od severne meje do Čuruga kval. 80 2% 140 din; Tisa 2 od Zablja do izliva Tise kval. 79—80 2% 139 din; Begelj kval. 79—80 2% 138 din; Besa, prekop od Kule do Bačkega Gradišta kval. 80—79 2% 137 din; Donava preko od Crvenje do Bezdana kval. 79—78 2% 134 din, prekop kralja Aleksandra kval. 78 do 79 2% 134 din, Donava, Bačka, Banat in Baranja kval. 78—79 2% 137 din; Donava, Srem in Drava kval. 78 2% 133 din, Donava Srbija 77—78 2—3% 131 din, Sava Srbija, Srem, Bosna, kval. 77—78 2—3% 130 din.

V februarju se začne trgovinska pogajanja z Madžarsko

V februarju, najkasneje pa v marcu se sestane madžarsko-jugoslovska komisija strokovnjakov, da pripravi načrt nove madžarsko-jugoslovske trgovinske pogodbe. Sedanja pogodba je bila podaljšana do konca junija, a se bo morala spremeniti, ker je nastal s priključitvijo nekaterih slovaških in ukrajinskih krajev k Madžarski nov položaj. S temi kraji je dobila Madžarska znatne gozdove ter zato ne bo mogla uvažati tako velike količine lesa kot doslej. Sestanek delegatov bo najbrže v Beogradu.

Nj. Vel. kralj Peter II.

je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo XIX. mednarodnega spomladanskega ljubljanskega velesojma, ki bo od 3. do 12. junija 1939 in jesenske velesojmske prireditve »Ljubljana v jeseni«, ki bo od 2. do 11. septembra 1939.

Načrt novega carinskega zakona

Finančno ministrstvo je pred kratkim izdelalo načrt novega carinskega zakona in ga poslalo gospodarskim organizacijam v izjavo. Skrajni čas je že, da se ta za vse gospodarstvo tako važni zakon vendar enkrat zamenja z drugim, modernejšim in potrebam časa ustrežajočim. V naši državi je doslej še vedno v veljavi stari predvojni srbski carinski zakon, ki so ga po prevratu razširili na vso Jugoslavijo, ne da bi bil bistveno modificiran. Le nekaj točk je bilo nekoliko spremenjenih in dodana mu je bila nova carinska tarifa, ki pa je že tudi potrebna temeljite reforme. Dosednji carinski zakon je morda ustrezal potrebam predvojne male Srbije, nikakor pa ne velike Jugoslavije. A tudi z ozirom na napredek vsega gospodarskega življenja je zastarel.

Gospodarske organizacije v Mariboru so načrt carinskega zakona temeljito proučile. Ponovno so bili sestanki in ankete, na katerih so strokovnjaki pretresli vsako podrobno določbo osnutka ter zlasti z njih praktične strani. Marsikaj so našli v osnutku dobrega, mnogo pa je tudi določb, ki nikakor ne ustrezajo našim razmeram. Prišli so do zaključka, da bo treba precej spremeniti, ako hočemo, da bo zakon res ustrezal in zadovoljil vse dele države. Izdelani so tudi že izpreminjevalni predlogi, ki se bodo predložili odločujočim čini teljem. Upati je, da bo ministrstvo pri ponovnem pregledu posameznih določb osnutka upoštevalo upravičene zahteve gospodarskih organizacij Maribora, ki je kot najvažnejša obmejna gospodarska postojanka na brezhibnem funkcioniranju carinske službe tako zelo interesiran, in izpreminjalo prvotno besedilo zakonskega načrta v predlaganem smislu.

Nove zbornične takse

Banska uprava v Ljubljani je odobrila naslednje spremembe in dopolnitve pristojbenika Zbornice za TOI v Ljubljani ter se v oddelku I., točka 6. glasi odslej:

Obrti, za katere je potrebna dovolitve, in sicer:

	din
a) hoteli	600—
b) kavarne	600—
c) avtomati	600—
d) restavracije	400—
e) ostali gostinski obrati	300—
f) bančni, menjalski in zavarovalni posli	1000—
g) tiskarski, litografski in knjižniški obrti, kolikor nimajo industrijskega značaja	300—
h) pogrebni zavodi	500—
i) obrti, navedeni v § 60. zakona o obrtih:	
1. pod št. 1.—4., 6., 8.—21., 23., 26., 29., 30. in 31.	250—
2. pod št. 25. in 27. (izvzemši izvoščike in nosače)	350—
3. ostali v tem paragrafu navedeni obrati	100—

Taksa od a) do d) se poviša za nadaljnjih din 100— za potrdila gostinskih obratov v krajih oziroma mestih: Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Bled, Jesenice, Jezersko, Rogaška Slatina, Rimske Toplice, Laško, Slatina Radenci, Kranjska gora, Rateče, Bohinjsko jezero, Radovljica, Kamnik in Dobrna.

Taksa se pobira posebej za vsak prijavljeni obrat, ki je zgoraj naveden.

V oddelku II. se za točko 8. b) uvrsti točka 8.c), ki se glasi:

»8.c) Potrdila za dosego znižane prispevka in bratovsko skladišče, potrdila za dobavo industrijske soli in za trošarine prosto nabavo raznega trošarinskega blaga:

	din
a) za pošiljke od 10 do 15 ton	40—
b) za vsakih nadaljnjih 15 ton	10—
c) za pošiljke izpod 10 ton	25—

Prednje spremembe in dopolnitve odredbe so stopile v veljavo 1. januarja 1939.

Nova turistična revija

V Beogradu je izšla 1. številka nove turistične revije »Kroz Jugoslaviju«. Revija je lepo opremljena in bogato ilustrirana. Vprašanje pa je, če bo nova revija tudi v polni meri dosegla svoj namen. Mislimo namreč, da bi morala biti glavna težnja vse naše turistične propagande, da privablamo tuje v deželo, ne pa da sami sebi propagiramo naše pokrajine. Nova revija »Kroz Jugoslaviju« pa se obrača le na naše ljudi, ker so vsi njeni članki napisani v srbohrvaščini. — Kakor že rečeno, priporočam novo revijo lepa oprema in lepe slike. Revija velja za vse leto 90 din, za pol leta 50 din. Naslov uredništva: Poštanski fah (kako vzorna beseda!) 806, Beograd.

Znižano vožnjo 50%

je odobrila Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu vsem posetnikom spomladanskega in jesenskega velesojma v Ljubljani. Za spomladanski velesojem velja ta ugodnost za potovanje v Ljubljano od 31. do 12. junija, za povratek pa od 3. do 17. junija 1939. Za jesenski velesojem velja znižana voznina od 28. avgusta do 11. septembra oziroma za povratek od 2. do 16. septembra.

Devize in izvoz surovin ali finalnih izdelkov

Ob tem letnem času je po vsej Sloveniji precej živahna kupčija s svinjskimi kožami. Ta kupčija, ki bi morala prinesiti našim kmetom lep dohodek, je bila še pred nekaj leti popolnoma v rokah tujih trgovcev, ki so izvažali kože v inozemstvo nepredelane, t. j. v surovem stanju, kmetom pa so plačevali kar mogoče nizke cene. Na ta način so imeli glavno korist prekupčevalci in inozemski fabrikanti, ki so poceni prišli do njih potrebne surovine, predelane kože pa so prodajali z visokim zaslužkom in jih delno tudi uvažali nazaj v našo državo, seveda po primerno zasoljeni ceni. Kmet pa je imel majhno korist, ker je bilo v interesu tujih nakupovalcev in njihovih domačih posredovalcev ceno za surove kože čim bolj znižati. Šele v zadnjih letih, odkar je tudi nekaj naših tovarn začelo predelovati svinjske kože v galanterijsko in drugo usnjo, se je položaj temeljito spremenil, kar je bilo v veliko korist kmetov, a tudi države.

Glavna naša producenta te vrste usnja sta tovarni P. Pirich, Ptuj, in T. Knaflič Kamnik. Obe tovarni predelujeta največji del svinjskih kož, ki pridejo na trg in le majhen del surovine najde pot v inozemstvo. Večji del galanterijskega svinjskega usnja izvozita ti tvrdki v inozemstvo, v prvi vrsti v neklerinske države, medtem ko se ostane prodaja v tuzemstvu.

Kako zelo koristno je za naše gospodarstvo, da predelujeta domači tovarni svinjsko usnjo, se vidi zlasti jasno iz naslednjih dveh dejstev: Prvič dobivajo kmetje višjo ceno za kože (v letu 1938. so se n. pr. plačevale svinjske kože do din 14-50 za kg), drugič pa so se skoraj za ves znesek izvoza vnesle v državo devize, ker gre izvoz teh artiklov v večini v neklerinske države. Da je to velikega pomena za našo trgovinsko bilanco, je jasno, četudi izgleda znesek majhen v primeri s celotnim izvozom.

Razen tega je na ta način omogočena zaposlitev večjega števila delavcev, kar v znatni meri omili brezposelnost. Končno ne smemo pozabiti na ostale koristi za državo, kakor povečanje prisosa davkov, trošarine in drugih dajatev. Samo po sebi se razume, da je treba stremeti za tem, da čim več produktov izdelamo v domačih tovarnah po domačih delavcih v finalne ali polfinalne izdelke in jih kot take nato izvažamo. Tako pride iz inozemstva v državo denar in je s tem plačan del mezd našega delavstva v zdravih devizah. Če se ogleđamo okrog po sosed-

nih državah, vidimo, da vse države streme za tem, da čim bolj oplemenijo surovine in jih le v tem stanju izvozijo. Nekatere države celo podpirajo uvoz surovin iz drugih držav, pustijo jih predelati po svojih delavcih in jih izvozijo kot polfabrikate. S tem zaposlujejo večje število delavcev in prejmejo plačilo zanje iz inozemstva.

Ta primer bi morala posnemati tudi naša država in podpirati z vsemi mogočimi sredstvi predelovanje naših surovin v fabrikate in polfabrikate. V kratkem bi se doseglo poboljšanje naše trgovinske, a tudi naše plačilne bilance. Zal pa se to ne dela in si morajo naše industrije pomagati čisto same, kakor vedo in znajo.

Tudi ta primer dokazuje, da se pri nas ne vodi nobena prava gospodarska politika, temveč da se prepušča glavna beseda naključju. Tako se pri vsaki priliki kaže, kako veliko napako delamo, ker še danes nimamo nobenega načrta za našo gospodarsko politiko. Vse odredbe, ki se pri nas izdajajo, so zato tudi le enostranske, ne zajamejo nikdar vseh vprašanj v celoti in zato se lahko pogosto dogodi, da si razni predpisi medsebojno nasprotujejo in da se tudi dobro mišljeni ukrepi izkažejo v praksi kot škodljivi.

Zato več preudarnosti, več smisla za naše izvozne firme, pa dobo prišle devize v državo.

15 milijonov za 225 stanovanj

36 novih stanovanjskih hiš v Mariboru

Priznati se mora, da je bila pretekla gradbena sezona v Mariboru zelo živahna, veliko bolj kot je bilo pričakovati spomladi. Prve spomladanske mesece je pri občini zaprosilo za gradbeno dovoljenje malo interesentov, da so delavci že obupavali in mislili, da ne bo kaj prida dela. V zgodnjem poletju pa se je obrnilo na bolje in bilanca tega gospodarskega udejstvovanja je dokaj povoljna.

Vsega skupaj se je zgradilo v preteklem letu v Mariboru (brez okolice) 36 stanovanjskih hiš, od teh 10 pritličnih, 17 eno-, in 3 dvo- in 6 trinadstropnih. Gradbeni stroški so znašali skupaj okrog 15 milijonov dinarjev. Sezidanih je bilo 225 stanovanj, in to 40 eno-, 72 dvo-, 18 tri-, 2 pet- in eno sedem-sobno stanovanje. Razen tega je občina postavila štiri enonadstropne hiše, v katerih je po 20 sob s štedilnikom, skupaj 80. V te hiše je koncem novembra namestila barakarje in vagonarje iz Danjkove ulice. Pridobljenih je bilo tudi 12 sob za samce in z dozidavo ali prezidavo še nekaj postranskih stanovanjskih prostorov. Več stavb je do zime prišlo pod streho in bodo letos končane.

Industrija se je omejila na zidavo raznih tvorniških objektov, zlasti tekstilni obrati, ki naglo povečavajo in modernizirajo naprave, deloma da povečajo kapaciteto, ali pa da racionalizirajo in s tem pocenijo obrat. V Magdalenski ulici je bila sezidana tudi cerkev, ki pa se bo kasneje po potrebi razširila, kar predvidevajo tudi gradbeni načrti.

Zelo bi bilo želeli, da bi industrija, posebno tekstilna, začela v Mariboru zidati stanovanja za svoje nameščence in tako naložila del dobičkov pri nas v koristne namene. Doselej je le pokojninski sklad delavstva tvornice Hutter in drug sezidal na Pobrežju vrsto ličnih hišic. V Mariboru je zadnje čase zopet začela trda prestaj za cenena stanovanja, zlasti z eno sobo. V mesto se preseljuje vedno več de-

lavcev iz okolice, ki zasedajo vsak razpoložljiv kotiček. Dokler tekstilna industrija še ni bila tako razvita kot sedaj, ni bilo s stanovanji stiske, seveda razen prvega desetletja, ko je bil naravnost čudež, če si dobil streho. Priliv novih prebivalcev je, kar se opaža že več let, mnogo večji kot zidava novih stanovanj. Razen lanske sezone, ki je bila izredno ugodna, je nastalo zadnja leta vsako sezono približno 130 do 150 stanovanj, tako da je bilo mogoče, če se računamo rodbina povprečno s petimi osebami, vsako leto spraviti do 750 ljudi pod novo streho, dotok prebivalstva pa znaša nad 1500 duš na leto. Iz teh števil se vidi, da močno nazadujejo razpoložljiva stanovanja, zlasti taka, ki jih lahko plačujejo srednji sloji s stalnimi dohodki. Zato je razumljiva potreba po zidavi novih stanovanj, da bo v njih prostora za ves dotok v mesto.

Stavbena delavnost bi bila gotovo še bolj živahna, ako stavbišča ne bi bila tako draga. To je tudi vzrok, da je v mestu povprečno vsaka druga parcela nezazidana. Kdor želi zidati, sili na periferijo ali v okolico, toda tudi tam so se začela stavbišča močno dražiti, baš zaradi večjega zanimanja za parcele. Dražitev stavbišč onemogoča živahnejše tempo v pozidavi parcel. Ni dvoma, da bo treba v tem pogledu nekaj ukreniti, sicer bo gradbena delavnost popolnoma zamrla, kar bo moralo povečati brezposelnost, ki je lani baš zaradi živahne gradbene delavnosti nekoliko popustila, seveda le do zime, dokler se je pač zidalo.

A. B.

Konkurzi - poravnave

Razprodaja v konkurzno maso spadajočega inventarja trgovca Leona Laknerja na Ljubnem kakor manufakture, galanterije in špecerije bo 21., 22. in 23. januarja vsakokrat ob 8. zjutraj v prezadolženčevi trgovini v Ljubnem.

Politične vesti

Grof Ciano je odpotoval v Jugoslavijo ter se v četrtak udeležil lova, ki ga njemu na čast priredi min. predsednik Stojadinović na drž. posestvu v Belju.

Okoli sto bolgarskih parlamentarcev, ki pripadajo vladni stranki in opoziciji, obišče v kratkem Beograd. Obisk pomeni novo utrditev bolgarsko-jugoslovanskega prijateljstva.

V razpravi o proračunu bolgarskega prosvetnega ministrstva so poslanci konstatirali, da je na Bolgarskem samo še 4% analfabetov. Večina govornikov je zahtevala, da se mladina, ki je dokončala gimnazijo, porabi predvsem za delo v narodnem gospodarstvu, ne pa v drž. službi.

Med romunsko vlado in madžarsko manjšino v Romuniji je bil dosežen sporazum in bo tudi madžarska manjšina vstopila v vladno fronto romunske nacionalne obnove. Tudi zastopniki nemške manjšine v Romuniji so sklenili, da vstopijo Nemci, ki so romunski državljani, v vladno fronto romunske nacionalne obnove.

Angleški zunanji minister Halifax je v tri ure trajajočem sestanku s francoskim zunanjim ministrom Bonnetom podrobno poročal o rimskih razgovorih. Med drugim je navedel: Mussolini se je zavezal, da se bodo italijanski prostovoljci umaknili iz Španije, kakor hitro bo gen. Franco zmagal. Min. predsednik Chamberlain bo v sporazumu s italijanskimi državnički v posebni deklaraciji v angleškem parlamentu svečano obljubil, da noben kraj Španije, španskih otokov ali španskih kolonij ne postane italijanski. Odpoved italijansko-francoskega sporazuma iz leta 1935. je treba smatrati kot povabilo za nova pogajanja. Mussolini želi, da se zmanjša orožjevanje. Rimsko potovanje angleških ministrov ima posebno psihološko veljavo. Solidarnost Francije in Vel. Britanije je danes še bolj trdna, kakor je bila pred rimskim obiskom.

V zvezi z obiskom min. predsednika Chamberlaina v Vatikanu trde nekateri listi, da bo v kratkem prišlo do pomirjenja med rimskokatoliško in anglikansko cerkvijo. Parlamentarne volitve v Angliji ne bodo pred jesenjo.

Zun. min. Halifax je sprejel jugoslovanskega stalnega delegata pri Zvezi narodov dr. Subotića in imel z njim daljši razgovor.

Vojna komisija Zveze narodov je konstatirala v svojem poročilu, da so tuji prostovoljci v Španiji že zapustili fronto in da se nahajajo oni, ki še niso mogli oditi iz Španije, v koncentracijskih taboriščih.

Za orožjevanje je bilo lani izdano po podatkih Zveze narodov 9,5 milijarde zlatih dolarjev, od česar odpade 79% na 7 velikih držav. Skupno je bilo v zadnjih petih letih izdano za orožjevanje 33 milijard zlatih dolarjev.

V. Ribbentrop obišče 26. januarja, na dan obletnice poljsko-nemškega pakta, Varšavo. Po vsej verjetnosti pride ta dan v Varšavo tudi maršal Göring.

Grški propagandni minister Nikolidis je imel velik govor o sistemu totalitarnih držav. Med drugim je tudi vedel povedati, da je demokracija zmanjšala napredek človeštva. Marsikaj se more danes govoriti, posebno če je človek na položaju.

Madžarski zun. minister grof Czaky je bil pri Hitlerju v avdienci 70 minut. Nemčija si prizadeva, da pridobi Poljsko in Madžarsko popolnoma za svojo politiko.

Nova francoska oklopnica »Richelieu« bo v torek spuščena v morje v Brestu. Nova oklopnica je največja francoska vojna ladja, ki ima okoli 35.000 ton, 8 topov 38 cm kalibra, 15 topov po 152 cm, več protiletalskih topov in 4 lastna letala. Oklopnica more doseči hitrost 31,5 vozlov na uro. Veljala je 1250 milijonov frankov.

Številne eksplozije so bile v Angliji. Vse kaže, da so atentati delo irskih nacionalistov, ki zahtevajo, da Angleži popolnoma zapuste Irsko.

Norveška vlada je sklenila, da razglasi svojo suvereniteto nad polarnim ozemljem, ki se razteza od zapadnega konca Falklandskih otokov do vzhodne meje avstralskih otokov.

Opozicija proti Rooseveltovi zunanji politiki se je v zadnjem času povečala. Zlasti naglašajo nasprotniki Roosevelta, da nima Nemčija prav nobenega namena, da bi napadla Združene države Sev. Amerike in da se zato tudi njim ni treba bati Nemčije.

Japonska vlada je odgovorila na ameriško in angleško noto, da odklanja vsako mednarodno konferenco o vprašanjih Daljnega vzhoda.

Denarstvo

Prva tranša 4 milijardnega posojila bo predložena aprila v podpis

Iz Beograda se poroča: Prva tranša 4 milijardnega posojila v višini 700 milijonov din bi se morala predložiti v podpisovanje že lansko jesen. Ker pa načrt javnih del, ki bi se morala financirati iz tega posojila, še ni bil gotov (!), so bile licitacije za posamezna dela šele razpisane ter je zato finančno ministrstvo odložilo emisijo prve tranše. To da je tudi popolnoma pravilno, ker s tem ni bilo treba plačati državi 6%ne obresti za denar, ki se ni mogel zaposliti. Državna blagajna je na ta način prihranila 20 milijonov din. (Tega mnenja mi ne moremo podpirati, ker so javna dela pri nas tako nujna, da se sploh ne bi smela odlagati, zlasti pa ona, za katera so načrti že gotovi.) Kakor se sedaj poroča iz Beograda, bo predložena v podpisovanje prva tranša aprila meseca, najkasneje pa v začetku maja. Prva tranša bo po zatrjevanju iz Beograda tudi v celoti podpisana, ker je bilo že sedaj na podlagi uredbe o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezervnih fondov podpisanih približno 400 milijonov din. Ti zneski so deponirani pri Drž. hip. banki.

Ker je medtem tudi že začela delovati kontrola finančnega ministrstva o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezervnih fondov v smislu uredbe, se pričakuje, da bo prva tranša v celoti podpisana.

Nastaja le vprašanje, če bo na ta način gospodarstvu odtegnjeni denar v resnici bolj plodno naložen v smislu nove uredbe? Mislimo, da bi bilo pravilno, če bi se pri javnih delih uveljavila kontrola javnosti, saj mora ta zbrati za javna dela potrebni denar.

Seja upravnega odbora Narodne banke

Pod predsedstvom guvernerja dr. Radosavljevića je bila v nedeljo seja upravnega odbora Narodne banke. Na seji je bilo sklenjeno, da bo občni zbor Narodne banke dne 5. marca. Dnevni red se določijo kasneje.

Nato je bilo podano poslovno poročilo Narodne banke za l. 1938. Skupna vsota dohodkov Narodne banke je znašala v l. 1938. 135,6 milijona din, za 0,58 milijona manj kot v l. 1937.

Dohodki od obresti meničnih posojil so padli za 2,09 na 70,11, obresti od lombardnih posojil od 8,7 na 6,4 milijona din, obresti od depozitov v tujini pa od 1,82 na 0,8 milijona. Povečala so se vplačila odpisanih terjatev od 2,7 na 10,1, vplačila od obresti in stroškov odpisanih terjatev od 0,5 na 2,0 ali skupno od 3,3 na 12,1 milijona din. Razni dohodki so se povečali od 5,35 na 34,05 mil. din. (Kliringi in izvoziške devize.)

Na strani izgube (vse v milijonih din) so se povečali režijski stroški za 0,28 na 57,6, amortizacije za 5,2 na 16,8 odpisi dvomljivih terjatev pa so se zmanjšali za 2,07 na 8.

Cisti dobiček se je zmanjšal za 3,8 na 52,9. Dotacija rezervnega fonda se je zmanjšala za 5,5 na 12. Delež države se je povečal za 1,24 na 15,97, delež delničarjev pa za 0,6 na 24,94.

Glavni direktor Narodne banke dr. M. Protić je bil upokojen.

Poštna hranilnica je začela s 1. januarjem poslovati v vsej Nemčiji. Pred priključitvijo Avstrije k Nemčiji je bila poštna hranilnica samo v Avstriji.

Mesto venca za pokojnim Al. Vodnikom

je darovala tvrdka Lenasi & Gerkmann, Ljubljana, din 400.— Zdrženju trgovcev v Ljubljani za brezposelne trg. pomočnike.

Perspektive italijanske plačilne bilance

Fašistično gospodarstvo ob novem letu

V trgovinskem delu »Neue Zürcher Zeitung« je izšel članek o bodočih skrbeh za italijansko plačilno bilanco. Iz članka posnemamo naslednje misli in dejstva.

Pri svojem obisku v Rimu je mogel angleški ministrski predsednik poudariti tudi to, da je Vel. Britanija še vedno prva gospodarska sila na svetu in da more zato vsak narod, ki more spraviti v sklad svojo politiko z ono Vel. Britanije, utrditi svoj gospodarski položaj. Ta resnica je bila pri rimskem obisku tem pomembnejša, ker je veljala državi, ki je politično sicer velesila, ne pa tudi gospodarsko in ki je mogla to svojo politično pozicijo vzdržati s tem, da je segla že po svojih narodno-gospodarskih substancah. Malo verjetno je, da se o tej veliki razliki med obema državama ne bi govorilo tudi v Rimu.

Nerazmerje med brez dvoma doseženim političnim stališčem prave velesile, ki ga je dosegla Italija in njeno gospodarsko pozicijo se pri nobeni drugi velesili tako jasno ne vidi. Čeprav primanjkujejo tudi Nemčiji in Japonski surovine, imata vendar obe državi veliko industrijsko kapaciteto in razvito prodajno organizacijo, da sta obe mogli na svetovnem trgu prav uspešno konkurirati. Če se danes ta sposobnost obeh držav ne občuti tako zelo, potem le zato, ker so vse njih gospodarske sile mobilizirane v politične svrhe. Italija pa ni igrala na svetovnem trgu nikdar te vloge. Njena industrija, njena finančna potenca in odjemna sposobnost njene trga niso tudi v najboljših časih presegale sile gospodarsko močne srednje države. Če izvzamemo avtomobilsko industrijo (zlasti za majhna vozila), tedaj ni pomen Italije za svetovno gospodarstvo

dosti večji kot pomen Švedske, Nizozemske ali Belgije. Ni dvoma, da je težava italijanskega problema v tem, ker je Italija pod fašističnim režimom dosegla politično položaj velesile prvega reda, ne pa tudi za to potrebne gospodarske podlage. Prav tako ni dvoma, da imajo sredozemske aspiracije Italije v zadnji posledici svoje korenine v tem dejstvu.

Odločen preokret v italijanskem gospodarstvu se je zgodil leta 1937. zaradi grenkih izkušenj za časa sankcij. Italija je opustila svoje tradicionalno liberalno gospodarstvo in prešla na avtarkično gospodarstvo, ki se je še tembolj utrdilo z utrditvijo osi Rim—Berlin. Vendar pa se tudi v Italiji še poudarja, da avtarkično gospodarstvo ne pomeni namere Italije, da bi se gospodarsko pred drugimi državami zaprla.

Švicarski list nato naglašja, da je samo pravilno, če Italija pred svojo definitivno odločitvijo o svoji bodoči gospodarski politiki še enkrat objektivno presodi svoje stanje. Ker pa se številke o gospodarskem stanju Italije objavljajo vedno bolj redko, je objektivna sodba o tem težka. Vendar pa navaja švicarski list naslednje podatke.

Dohodki in izdatki Italije

Kako gospodari kateri narod, je najbolj razvidno iz njegove plačilne bilance. To postaviti, je silno težko, zlasti pa glede Italije. Dočim so izdatki za upravo, oboroževanje in investicije pri vseh narodih podobni, so dohodki pri vseh zelo različni. »N. Zürcher Zeitung« navaja nato naslednje podatke:

Italijanski državni proračuni od leta 1935—1940 (proračunsko leto se neha 30. junija) so znašali v milijardah lir:

	1935	1936	1937	1938*	1939*	1940*
dohodki	18.8	20.4	24.7	20.6	25.0	24.6
redni izdatki	14.7	16.1	23.4	23.8	25.0	29.3
deficit in presežek	+ 4.1	+ 4.2	+ 1.3	- 3.2	-	- 4.7
izredni izdatki	6.2	16.9	17.5	9.0**	?	?
skupni deficit	2.0	12.7	16.2	12.2	?	?

Izdatki Italije

se osredotočujejo v naslednjih velikih postavkah: deficit trgovinske bilance, oboroževanje, avtarkične investicije, izgradnja imperija in španska državljanska vojna. Nekak pregled o tej materiji dajejo številke rednega proračuna, dočim se moremo glede izrednih izdatkov ozirati le na slučajne izjave resornih ministrov.

Kar se tiče pasivnosti trgovinske bilance, spada ta že skoraj med klasične tradicije italijanskega gospodarstva, kar velja tudi za skoraj vse na surovinah revne sredozemske države. Da bi to res bilo škodljivo, pa je »spoznal« šele avtarkična doba, ki je mislila, da more zavreči vse zakone klasične teorije o zun. trgovini. Res se je posrečilo avtarkičnemu gospodarstvu uvozni presežek znatno

znižati, kar se je doseglo zlasti z omejevanjem uvoza živil, zlasti žita. Ugodno pa je bilo za Italijo, da so istočasno padle cene industrijskih surovin, cene za gotove izdelke pa narasle, kar je koristilo italijanski izvozni industriji. Pripomniti pa je treba, da je bil uspeh dobre žetve žitaric dosežen le z znatnimi žrtvami na drugih poljih. Tako je pomanjkanje krme povzročilo znatne zasilne zakole živine, kar je trenutno zmanjšalo potrebo uvoza živine, zato pa za bodočnost odprlo zelo kočljivo vprašanje. Podobne paralele bi mogli pokazati tudi v drugih panogah.

Italijanski izdatki za oboroževanje in v Afriki so znašali po londonskem »Economist« z dne 7. januarja 1939 v milijonih lirah (r. = redni, r. + iz. = redni in izredni izdatki):

	1935		1936		1937	
	r.	r. + iz.	r.	r. + iz.	r.	r. + iz.
vojska	2.476	3.014	2.371	7.452	2.627	9.439
mornarica	1.164	1.314	1.612	2.852	1.767	3.426
zračno orožje	725	886	849	2.319	1.046	3.708
Afrika	8	945	—	4.136	13	7.182
skupno	4.373	6.159	4.840	16.759	5.453	23.755

Redni izdatki pa so bili preračunani za leta v milijonih lir:

	1938	1939	1940
vojska	2491	2591	3306
mornarica	1793	1943	2704
zračno orožje	1250	1265	2165
Afrika	1614	1785	1897
skupno	7148	7584	10.172

* proračunski predlogi,

** številke, kakor jih je maja meseca navedel finančni minister.

velja mnogo več, kakor se splošno misli.

Avtarkične investicije, ki so padle skoraj popolnoma v breme države, ker se je ponesrečil poskus pritegnitve zasebne iniciative, so lani zelo narasle ter bile vzrok, da je država močno posegla v zasebno gospodarstvo, čeprav ni to v skladu z načeli fašistične gospodarske politike, kakor so izražena v Carta del Lavoro. Ti posegljaji so tudi v deželi sami vzbudili marsikatero pomisleke. Zato se tudi ni čuditi, da je izkoriščanje naravnih zakladov Etiopije stopilo v ozadje in da so se morale mnoge pridobljene surovine zaradi deviz takoj prodati v tujino. V tem oziru je prav značilno, da so primeroma malenkostne pristojbine za Sueški prekop in pristanišče v Džibutiju povzročile tako veliko debato.

Vsi ti izdatki so nategnili gospodarsko kapaciteto dežele do skrajnosti in močno povečali davčno breme. Pomen davkov pa je za državno blagajno zelo padel, ker je poddržavljenje podjetij zelo napredovalo.

Silne dohodke je dajal Italiji od nekdanj tujski promet. Vse kaže, da je ta nazadoval, deloma zaradi napete zunanje politične situacije, deloma zaradi prevzema antisemitizma. Nemčija tega izpadka ne more kompenzirati, tem manj, ker je Avstrija pritegnila velik del nemških turistov.

Rimese italijanskih izseljencev so dajale Italiji pred vojno 4—500 milijonov zlatih lir ter bile eden stebrov italijanskega narodnega gospodarstva. Te so v zadnjih letih padle in se bodo zaradi repatriacij še bolj posušile. Tudi odhajanja italijanskih delavcev na sezonska dela v Nemčijo ne bodo dosti po-

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno Rogaško mineralno vodo!

Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

magala, ker se najbrže prihranki teh delavcev ne bodo mogli transferirati.

Omeniti bi bilo treba še zavarovalne premije obeh velikih tržaskih zavarovalnic, katerih posli so v zadnjih letih mednarodno pridobivali. Nova plemenska teorija, ki je zavladala v Italiji, bo ta napredek najbrže zavrla. Tudi italijanske paroplovne družbe so le težko ostale od splošnega nazadovanja ladijskega prometa nedotaknjene.

Silno narasli izdatki silijo zato Italijo k odločitvi. Dosedaj so morali pomagati posegljaji na narodno gospodarsko substanco, katerim pa je zaradi povprečne revščine dežele postavljena meja. Ekspropriacija Židov bo sicer prinesla trenutno olajšanje, trajno pa ne bo pomagala.

Švicarski list zaključuje svoja izvajanja z mnenjem, da bo obisk angleškega ministrskega predsednika za italijansko gospodarstvo odločilnega pomena. Če bo dal pozitiven sporazum, bo našlo elastično italijansko gospodarstvo hitro sredstva, da spremeni smer krmila, ne da bi trpel prestiž države. Če pa tega sporazuma ne bi bilo, potem bodo dosedajni ukrepi le slab uvod k temu, kar italijansko gospodarstvo še čaka. Ravno kar sklicano zasedanje odbora za avtarkijo in velikega fašističnega sveta za 31. januarja, oziroma 6. februar dokazuje, da bo kmalu prišlo do jasnosti.

Zunanja trgovina

V italijanskem kliringu je izplačala Narodna banka dne 16. jan. nakaznice št. 21.757 z dne 14. decembra 1938.

Vrednost našega sadnega izvoza v Nemčijo se je po trditvah dunajskih uvoznikov letos povečala od 60,4 milijona din v l. 1937. na 143,2 milijona din lani, 83,2% vsega jugoslovanskega sadnega izvoza je šlo v Nemčijo. Kontrola nad jugoslovanskim sadjem je bila zelo stroga.

Cene ovsa so se v Italiji dvignile od 95—100 na 97—102 liri, domačega ovsa pa od 90—95 na 95 do 98 lir.

Veliko pomanjkanje koruze se občuti še nadalje v Italiji. Italijanska živinoreja je zato v zelo težkem položaju. Cene živine padajo še nadalje, enako cene mleka, dočim se cena krme dviga.

Romunski izvoz je znašal lani 21,7 milijarde lejev, uvoz pa 18,1 milijarde. Aktivni saldo je bil torej 3,6 milijarde proti 13,0 milijarde lejev v l. 1937. Aktivni saldo se je torej znižal za skoraj 10 milijard lejev.

Nemška družba za postavljanje mlinov »MIAG« je sklenila z zastopniki romunskega rečnega prometa ter romunskih pristanišč dogovor o dobavi strojne in električne opreme za 29 silosov, katerih kapaciteta bo 164.000 ton. Vsa vrednost teh dobav bo znašala približno 5 milijonov RM.

Turcija bo naročila v Angliji 42 lokomotiv.

V Lvovu zaseda že nekaj dni kongres izvoznikov hmelja. Kongres razpravlja predvsem o povečanju s hmeljem posejane zemlje.

Nemško-francoska trgovinska pogajanja so se začela v ponedeljek v Berlinu. Glavna naloga pogajanj je, da se rešijo vsa vprašanja, ki so nastala v zvezi s priključitvijo sudetskega ozemlja k Nemčiji.

V Franciji je bila objavljena narredba o organizaciji 37 izvoznih družb, ki bodo imele posebne ugodnosti pri plačevanju davščin. Namen novih organizacij je, povečati francoski izvoz.

Francoska proizvodnja avtomobilov je narasla od 207.430 voz v

l. 1937. na 221.700 voz v l. 1938. Izvoz francoskih avtomobilov pa je nazadoval od 25.482 v l. 1937. na 22.900 v l. 1938.

Slovaška vlada je sklenila, da bo imela slovaška pošta svoje poštne znamke.

Ker se je zaradi odcepitve sudetskega ozemlja konsum tobaka na Češko-slovaškem zelo znižal, se pogaja praška vlada s turško in bolgarsko, da bi uvozila od dogovorjenih kontingentov le 60%. Tobak bi plačala deloma po kliringu, deloma pa z industrijskimi izdelki.

Poljska trgovinska delegacija je prišla v Rim, da sklene novo trgovinsko pogodbo z Italijo.

Velik dvig nemške kemične industrije

Proizvodnja nemške kemične industrije je po podatkih »Chemische Industrie« v stalnem dvigu ter bo po vsej verjetnosti letos preokračila celo proizvodnjo U. S. A. Izvoz nemških kemičnih izdelkov pa pada ter je znašal l. 1937. 33%, l. 1938. pa le 10% vsega izvoza. Število v kemični industriji zaposlenih delavcev se je dvignilo od 500.000 na 750.000. Vrednost kemične proizvodnje je dosegla lani že 50% vrednosti agrarne proizvodnje. Verjetno je, da se bo v l. 1939. ta odstotek še povečal. Vrednost izvoženih kemičnih izdelkov je padla od 890 v l. 1937. na 750 milijonov RM v l. 1938. Še pred nekaj leti je izvozila kemična industrija 1/3 vseh svojih izdelkov, danes jih izvozi komaj eno desetino.

Zatišje na angleškem lesnem trgu.

Na angleškem lesnem trgu vlada že delj časa veliko zatišje, ki je doseglo najnižjo točko v božičnih praznikih. A tudi kasneje se niso posli še popravili. Zaloge so večinoma že vse izčrpane ter so zato cene v delnem dvigu. Ker pa kupci hočejo doseči čim nižje cene, še nočejo sklepati kupčij.

Povpraševanje po lesu

Od raznih tvrdk so prišla na Osrednji lesni odsek naslednja povpraševanja:

Išče se:

smrekova skorja za strojarske svrhe,

rezan les v angleških dimenzijah za izvoz v Anverso in Belgijo, železniški bukovi pragi, dolgi 2'60 m,

rdeč žagan mecesen.

Ponudbe je poslati na Osrednji lesni odsek pri Zvezi trgovskih združenj, Ljubljana, Trgovski dom, tel. št. 31-97. Tam se dobe tudi vse podrobnejše informacije o teh povpraševanjih.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. železnic v Ljubljani sprejema do 26. januarja ponudbe za dobavo 1 stiskalnice za suhe žige, strojni oddelek do 24. januarja za dobavo premogovnih vozličkov.

Artilerijsko tehnični zavod Lepetane sprejema do 8. februarja ponudbe za dobavo raznih spiralnih svetrov, krožnih pil, raznih meril ter raznega orodja.

Pri stalni vojni bolnici III. armijske oblasti v Skoplju se sprejme strojniki za dizelmotor v svojstvu uradnika X. polož. skupine. Konkurs za razpisano mesto je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.

Dne 24. januarja se bo sklepala pri štabu za utrjevanje v Ljubljani, Metelkova ulica, pismena neposredna pogodba za nabavo bencinske mešanice, olja za motorje in konzistentne masti.

Dravska delavnica v Ljubljani, Kobaridska ulica sprejema pismene ponudbe do dne 21. januarja za dobavo smrekovih desk, jesenovih desk, raznih žeblicev, vijakov in mizarskega kleja.

LICITACIJE

Dne 21. januarja bo pri tehnični komisiji št. 1 na Vrhniki licitacija za dobavo 12 bakrenih kotlov za kuhanje jedil.

Dne 21. januarja bo v intendanci štaba V. armijske oblasti v Nišu licitacija za dobavo večje množice raznih pisarniških potrebščin.

Dne 25. januarja bo pri upravi III. odd. vojno-tehniškega zavoda v Čačku pismena licitacija za dobavo raznih cevi in pribora.

Dne 26. januarja bo pri direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo dveh motorjev za čolne ribarske policije.

Dne 7. februarja bo pri ekonom. oddelku gen. direkcije drž. železnic v Beogradu ofertna licitacija za dobavo bronce v zameno za strugotino od bronce.

Dne 8. februarja bo v skladišču 1. odd. vojno-tehniškega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo 230.000 kg premoga ali lignita in 10.000 kg livarskega koksa.

Dne 16. februarja bo pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo raznih barv za potrebe pomorskih svetilnikov in znakov.

Dne 16. februarja bo pri ekonom. oddelku štaba mornarice v Zemunu licitacija za dobavo motornega olja in bencin-alkohola; dne 17. februarja pa za večje množice specialnega olja za mazanje.

Dne 16. februarja bo pri Vojnosanitnem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo 150.000 m hidrofilne gaze.

Dne 20. februarja bo v 1. oddelku vojnotehniškega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo večje množice laka, bencina, petrolata, nafte, okra, petroleja, pralnega mila, sode, kleja, raznih olj, firneža, karbida, etra, alko-

hola, azbesta, klingerita idr.; dne 22. februarja pa za dobavo zaščitnih stekel za armature, električnih žarnic, kavčukastih rokavic in kavčuka.

(Predmetni oglasi so v pisarni za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Domača podjetja v domače roke!

To načelo velja zlasti za slovenske denarne zavode

V Kranju je staro industrijsko podjetje, ki je danes last ljubljanskega denarnega zavoda. Podjetje pa hoče denarni zavod prodati, kar je razumljivo in po vsej verjetnosti v tem primeru tudi pravilno. Denarni zavod si pač hoče povečati svojo gotovino, na drugi strani pa se rešiti posla, ki ga ne more tako dobro opravljati ko zasebni podjetnik.

Seveda gleda denarni zavod na to, da dobi čim boljše kupca. Vendar pa ta ozir ne sme biti edino odločilen. Slovenski denarni zavod, ki upravlja od Slovencev zbrani denar, mora gledati tudi na to, da ostane tovarna v slovenskih rokah. Če te garancije ni, potem slovenski denarni zavod podjetja tudi prodati ne sme. Zlasti pa bi bilo nedopustno, da bi prezrl to načelo slovenski denarni zavod, ki je notorično v tako dobrem stanju, da nikakor ni prisiljen prodati tovarne takoj in prvemu dobremu kupcu.

Da slovenska gospodarska osamosvojitve napreduje, za to moramo delati vsi, zlasti pa slovenski denarni zavodi, ki so zaradi tega prizadevanja nastali in ki brez tega ne bi mogli niti živeti. Zato mora slovenska javnost od slovenskih denarnih zavodov zahtevati, da to načelo spoštujejo in da se absolutno po njem ravna. Že celo pa je nedopustno, da bi slovenski denarni zavod sam dopustil, da pride staro podjetje iz slovenskih v neslovenske roke.

Zato apeliramo na voditelje dotičnega ljubljanskega zavoda, da vse to upoštevajo in da tudi pri prodaji tovarne dokažejo, da je njihov zavod v resnici slovenski zavod. To morejo storiti tem laže, ker vemo, da se poteguje za tovarno Slovenec, ki je toliko denarno močan, da more tovarno tudi plačati. Zato bi bilo tem bolj nedopustno, če bi kljub temu prišlo staro slovensko podjetje v neslovenske roke.

Doma in po svetu

Seja poslanskega kluba JRZ je bila v ponedeljek ob 6. popoldne. Po govoru min. predsednika dr. Stojadinovića je klub sklenil, da kandidira kot nosilca liste za verifikacijski odbor dosedanega skupščinskega predsednika Stevana Čirića in da opravlja predsedniške funkcije kluba do izvolitve novega skupščinskega predsedništva dosedanji predsednik minister Cvetković.

Na seji poslanskega kluba JRZ je imel velik govor min. predsednik dr. Stojadinović, ki se je zahvalil poslancem za njih volivno delo. Nato je prešel na volitev samo in dejal: »Mislim, da v tej državi še ni bilo bolj svobodnih volitev, kakor so bile zadnje. Mislim, da ne bi moglo biti niti v Angliji, če bi bile jutri razpisane volitve, večje svobode od strani vlade in oblasti, kakor smo mi dali svobodo svojim nasprotnikom.« Nato je govoril o volivnih rezultatih ter med drugim dejal, da je dobil g. Jevtić 1. 1935. 1.700.000 glasov, dr. Maček pa 1.100.000, in da bi morala sedaj, ko sta nastopila skupno, dobiti 2.800.000 glasov, dobila pa sta jih le 1.300.000, JRZ pa 300.000 več. Nato je govoril, kako je bila v savski in primorski banovini odvzeta zaradi terorja opozicije možnost svobodnega glasovanja. Nato je poudaril, da je za rešitev vseh notranjih vprašanj, toda pogoj je, da se ta vprašanja rešijo le v mejah velike in nedeljive Jugoslavije. V vsakem primeru morajo ostati nedotaknjena načela: monarhija, dinastija Karadjordjevičev ter narodno in državno edinstvo. Na konec svojega govora je poudaril popolno soglasje v stranki, kar do-

kazuje tudi izvolitev dr. Korošca za predsednika senata. Moremo menjati položaje, kakor jih menja-jo stražarji, toda naš program ostaja isti.

Narodna skupščina se je sestala v ponedeljek na svoje prvo zasedanje. Kakor že običajno, se je tudi prva seja nove skupščine začela s skoraj enournu zamudo. Seja je vodil najstarejši poslanec Mihajlo Stojadinović ter imel krajši nagovor na poslance o odgovornosti narodnih poslancev. Nato so izročali poslanci svoje volivne poverilnice. Kot nosilec liste je oddal kot prvi svojo poverilnico doktor Stojadinović. Za njim bi moral oddati poverilnico dr. Maček, ki ga pa ni bilo, kakor so sploh manjkali poslanci bivše HSS in SDS. Pač pa so se udeležili seje poslanci soč del.

združene opozicije iz Srbije. Narodna skupščina je nato izvolila verifikacijski odbor.

Otvoritveno sejo novega zasedanja senata je vodil kot starostni predsednik sen. Mihalžič. Po njegovem govoru je senat takoj prešel na volitve, ki so bile tajne. Oddanih je bilo 65 glasovnic, od katerih je dobil dr. Korošec 51, praznih pa je bilo 14. Za podpredsednika sta bila izvoljena dr. Kotur in dr. Miškulin. Predsednik dr. Korošec se je zahvalil za izkazano zaupanje ter med drugim omenil, da ima parlamentarni sistem mnogo nasprotnikov, toda le tam, kjer je oslabil smisel za življenjske interese naroda in države. Zato se bomo potrudili, da bomo čuvali dostojanstvo in pravice doma, da bo vedno vsem barometer našega parlamentarnega in političnega življenja. Z apelom na senatorje k složnemu delu in z vzklikom kralju, knezu namestniku Pavlu, kralj. domu in Jugoslaviji je zaključil svoj govor.

»Samouprava« z dne 17. januarja piše: »Včeraj je bila v Zagrebu seja izvoljenih poslancev bivše HSS pod predsedstvom g. dr. Vladimira Mačka. Na seji je bila sprejeta resolucija kot sklep tako imenovanega »Hrvatskega narodnega zastopstva«. V začetku deklaracije se poudarja načelo samoopredelitve naroda in omenja hrvatsko državno pravo, »da bo hrvatski narod gospodar na svojem ozemlju«. Resolucija govori nato o »20letni borbi hrvatskega naroda za uresničenje tega prava«. Zato se v resoluciji vsi sklenjeni dogovori in obveznosti »proglasa« za škodljive in kot neobvezne za hrvatski narod. Pravi se, da hrvatski narod »ne more do konca in mirno prenašati, če se mu krati pravica do obstoja in svobode ter jemlje pravica, da si sam določa svojo usodo«. »Samouprava« dostavlja, da se je s tem dr. Maček odrekel sporazumu z združeno opozicijo.

Župnik in duh. svetnik Evald Vračko je umrl v nedeljo v Mariboru, Rojen 1. 1878. v Sv. Lenartu nad Laškimi je postal 1. 1909. župnik v št. Ilju, ki je bil baš takrat posebno nacionalno ožročen. V tej hudi dobi je pokojni župnik Vračko zvesto branil nacionalni št. Ilj ter tudi v najnevarnejši popreobratni dobi pogumno in uspešno branil svojo najbolj severno in najbolj eksponirano točko. Bil je vnet sodelavec gen. Majstra ter si z njim vedno pridobil nevenljivih zaslug za ohranitev naše severne meje. Večna slava spominu župnika Evalda Vračka!

Ob priliki obiska zunanega ministra grofa Ciana v Beogradu bo otvorjena razstava italijanske knjige. Razstavljenih bo okoli 4 ti-

Trgovinski minister inž. Kabalin sprejema stranke v sredo in v četrtek od 11 do 12, pravosodni pa v ponedeljkih in petkih od 11 do 13.

Pred kratkim v Zagrebu umrl tiskarnar Kuzma Rožmanić je zapustil večje volilo Hrvatski matici, svojo tiskarno pa društvu Hrvatski radiša.

Stalno službo dobila 2 fotografska pomočnika v Ljubljani. Istotam se sprejme fotografski vajenec. Naslov v upravi Trgovskega lista.

Banska uprava drinske banovine je prepovedala nadaljnje delovanje židovskega delavskega društva »Matitji«, ker da je prekoračilo svoja pravila.

V visoki starosti 82 let je umrl v Kninu fra Lujo Marin, eden najbolj zaslužnih hrvatskih arheologov, ki si je pridobil velikih zaslug pri raziskovanju hrvaške preteklosti.

Princ Waldemar, najstarejši član danske vladarske rodbine, je umrl v visoki starosti 80 let. Svoje dni sta mu bili ponudeni bolgarska in norveška vladarska krona, a je obe ponudbi odklonil. Bil je stric angleškega kralja Jurija VI., ruskega carja Nikolaja, danskega kralja Kristijana X., norveškega kralja Hakona VII. in grškega kralja Konstantina. Imenovali so ga zato »strica kraljev«.

Radio Ljubljana

Četrtek dne 19. jan. 12.00: Zvezde in zvezdniki (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Odmevi iz Ukrajine (plošče) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: O gasilskem prazniku (dr. A. Kodre) — 20.00: Koncert slovenske glasbe (radijski orkester) — 21.00: Prenos iz Turina. Puccini: La Boheme v odmoru okrog — 22.00: Napovedi, poročila.

Petek dne 20. jan. 11.00: Šolska ura: Pri zobozdravniku, dialog (Mirko Demšar) — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Kaj mora vedeti vsaka žena o varovanju (ga. Vida Peršuh) — 18.20: Dvospevi Udovičeve in Lovsetove (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: O zimskih planinskih turah (prof. M. Lipovšek) — 20.00: Iz sveta opere: radijski orkester — 21.15: Cimermanov kvartet — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Zahvala

Vsem, ki ste ob nenadomestljivi in težki izgubi mojega soproga

Alojzija Vodnika

z menoj sočustvovali, ga obsuli s cvetjem ali na kateri koli način izrazili svoje sožalje, se najpriserčneje zahvaljujem.

Posebno zahvalo sem dolžna izraziti čč. duhovščini, dr. Nastranu in gg. župnikom Košmerlu in Finžgarju, primariju g. dr. Jenku, gg. zastopnikom banovine, predsedniku mestne občine ljubljanske g. dr. Adlešiču za spremstvo, predsedniku Zbornice za TOI g. Jelacinu za presunljivi poslovljni govor, upravnim svetom in ravnateljstvom Ljubljanske kreditne banke, Združenih papirnic in Vevčah, Goričanah in Medvodah, banke »Slavije«, »Motvoza« Grosuplje, Tönniesovega gradbenega podjetja, vsem zastopnikom ostalih denarnih zavodov, trgovskih in industrijskih podjetij, vsem društvom in organizacijam, nadalje gg. pevcem za prekrasno petje in končno vsem od blizu in daleč, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi poslednji poti k večnemu počitku.

Ljubljana dne 14. januarja 1939.

Žaluoja
Ivanka Vodnik roj. Pogačnik

TRGOVCI, VISOK ZASLUŽEK!

Nudim Vam, ako naročite reklame čokoladne garniture »JADRAN« na dobitke:

1 dinarske garniture po 800 kom. čokolad za din 620— (zaslužek din 180—);

½ dinarske garniture po 1000 komadov velikih napolitank in posebej še 100 velikih čokoladnih in 100 igračk-dobitkov, tako da dobi vsak 5 kupec še posebno nagrado in zadnji krasno namizno uro za din 390— (zaslužek din 110—);

½ dinarske Sportista garniture po 1000 velikih napolitank s 30 albumi, v katere se lepijo slike, ki so v napolitankah in 2 veliki usnjeni nogometni žogi kot nagrade za din 390— (zaslužek din 110—).

Vse franko Vaša postaja po povzetju.

»Jadrane« čokoladne garniture Vam nudijo najvišji zaslužek, so od vseh najboljše sortirane in so dober prodajni šlager. Poskusno naročilo Vas bo prepričalo.

Samoprodaja za dravsko banovino
DOLINŠEK VITOMIR, CELJE

Trgovci! Visok zaslužek!

V Vašem lastnem interesu je, da v Vaši trgovini forsirate prodajo »AGA« za masažo s smrekovim ekstraktom. — Nudim Vam najvišji možni zaslužek in posebna novoletna darila

Zahtevajte cenik!

»AGA« za masažo
Samoprodaja za dravsko banovino
Dolinšek Vitomir
Celje